

2018

Návrat
má 25

jediný domov pre dieťa je rodina návrat

Správa za rok 2018

Výročnú správu
za rok 2018 nájdete
na www.navrat.sk

CIEĽOVÉ SKUPINY A OBLASTI SLUŽIEB NÁVRATU

1. inštitúcie
a odborníci
zodpovední
za ochranu
práv detí
systémové zmeny a
advokácia služieb

2. rodina
v ohrození
služby pre rodiny
v ohrození

3. rodina,
ktorá sa
rozhodla prijať
opustené dieťa
náhradná rodinná
starostlivosť

opustené
dieťa

5. široká
verejnosť
komunikácia
s verejnosťou

4. deti
a mladí
individuálne
a skupinové
služby pre deti
a mladých

O SILE SLOGANOV

„Detský domov nie je domov. Domov je mama a oco.“ – dával na vedomie slogan Návratu. V časoch, keď všetci hlásali potrebu humanizácie detských domovov, Návrat žiadal ich zrušenie. V Návrate verili, že je to možné.

Preto vzniklo „Hľadá sa mama a oco“. „Adoptujte si náhradnú rodinu“. Áno, prvým riešením bola náhradná rodina. Buď z okruhu príbuzenstva alebo s celkom cudzími ľuďmi, ktorí dali opusteným deťom domov. Na začiatku milénia to nebol veľmi rozšírený spôsob správania sa obyvateľov nášho územia. Ale presvedčených ľudí pribúdalo. „Dieťa potrebuje rodinu“. „Načo sú deťom rodičia.“

A dostávame sa do ďalšieho rozvojového štádia Návratu. Už nechcú riešiť, čo s deťmi v detskom domove. Chcú, aby sa tam vôbec nedostali. Aby sa problémy rodiny riešili priamo v nej, v čase, keď je ešte možné udržať ju pohromade. Musia sa zapojiť ľudia, ktorí s takouto robotou vôbec nepočítali.

Pracovníci z úradov, ktorí by mali vyhodnocovať, či je potrebné zasiahnuť a ako, aby sa situácia v ohrozených rodinách nestala kritickou. A musia spolupracovať s odborníkmi. „Ohrozené dieťa – s čím prichádza a čo potrebuje?“ „Máš to v sebe“, „(Keď) Ide o život“. Vo vzťahu k deťom sa musíme všetci ešte veľa učiť. Aby sme neublížovali, ale skutočne pomáhali.

Návrat je unikátnym príkladom organizácie, ktorá rastie so svojím lídrom. Za 25 rokov vybudoval Marek Roháček silnú organizáciu, ktorá stála pri všetkých dôležitých rozhodnutiach, má tie najvyššie ambície v ochrane práv detí a odborný hlas jej členov má svoju váhu.

Helena Woleková

sociologička, zakladateľka a správkyňa Nadácie Socia, prvá slovenská ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny

**Rodič ako
detské
ihrisko**

1997

Okrúhle výročia vecne neznamenajú nič, sú len číslom. Na druhej strane, ľudský život a život spoločnosti má akýsi rytmus. A výročia môžu byť momentom, keď sa tempo na chvíľu zastaví a dá priestor minulosti, aby znova vynikla, napríklad v podobe poďakovania:

„To, že som mohol byť pri tom, ako Návrat vznikal u nás v obúvačke, ako rástol, ako sa pridávali ľudia, ako sme sa učili odborne a ľudsky fungovať a žiť, považujem za dar. Tie zážitky, vzťahy, skúsenosti, krízy a povstania, aha momenty, slabosti, sebazapierania, neistoty a niekedy nečakané pozitívne zmeny, to je niečo, čo sa nedá kúpiť, len zažiť. A za to všetko som nesmierne vďačný.“

Marek Roháček

zakladateľ a predseda Návratu

Návrat je nezisková organizácia, ktorá od roku 1993 presadzuje a podporuje návrat opustených detí z inštitúcií (detských domovov) do rodín. Sme presvedčení, že jedine rodina so stabilnými milujúcimi rodičmi dokáže dieťaťu poskytnúť optimálne podmienky pre zdravý duševný vývin.

Našou víziou je prakticky a odborne prispieť k dosiahnutiu takého stavu v spoločnosti, v ktorom:

1. všetky deti budú prežívať detstvo v rodinách schopných poskytnúť im bezpečie, starostlivosť a lásku,
2. všetky opustené deti nájdu útočisko v rodinách ochotných postarať sa o ne,
3. rodinám s vážnymi problémami bude včas poskytnutá potrebná sociálna a psychologická pomoc, aby sa predišlo vážnemu strádaniu ich detí.

Sme presvedčení, má právo
že **DIETA** na plný rozvoj
svojej osobnosti a na napĺňanie
základných fyzických a
psychických potrieb.

Sme presvedčení,
že **RODINA** je optimálnym
prostredím,
v ktorom môže dieťa dozrieť
v plnohodnotnú a zodpovednú
bytosť. Rodina je priestor, ktorý
poskytne dieťaťu lásku, prijatie,
pocit bezpečia a istoty.

Sme presvedčení, že
**MEZILUDSKÉ
VZŤAHY** majú
rozhodujúci
význam pre kvalitu života.
Pre zdravý vývoj dieťaťa majú
nezastupiteľnú úlohu vzťahy s
rodičmi. Dieťa potrebuje vyrastať
s rodičmi - či už sú to
rodičia vlastní alebo
náhradní.

Predsedníctvo Návratu:

Marek Roháček

predseda

Renáta Matejová

podpredseda

Alžbeta Padyšáková

Pavel Kailing

Andrej Jankuliak

Revízna komisia:

Peter Paľaga

predseda revíznej komisie

Ján Horňáček

Tomáš Dulovič

Aktuálne v **6 regionálnych centrách a poradenských miestach Návratu 25 odborných zamestnancov** (sociálnych pracovníkov, špeciálnych pedagógov, psychológov)

poskytuje komplexné odborné služby v dvoch základných oblastiach: **náhradná rodinná starostlivosť** a **sanácia rodín**

v **ohrození**. Zároveň lobujeme za systémové zmeny a o rodine a rodičovstve komunikujeme rôznymi spôsobmi s celou verejnosťou. Desiatky odborníkov rôznych profesií spolupracujú s Návratom externe. **Stovky ľudí podporujú našu misiu osobnou angažovanosťou.**

Manažment Návratu v roku 2018:

Marek Roháček, *predseda združenia*

Milada Bohovicová, *odborná garantka služieb a metodička*

Lucia Marková (do 31.7.), **Fabiola Mokrú** (od 1.8.),
finančná manažérka

Anna Kratochvílová, **Lucia Angelovičová**,
komunikácia s verejnosťou a fundraising

Denisa Ničíková, *koordinátorka, Žilina*

Alena Molčanová, *koordinátorka, Prešov*

Danka Žilinčíková, *koordinátorka, Banská Bystrica*

Daniela Lieskovská, *koordinátorka pre prácu s rodinami v ohrození, Bratislava*

Zuzana Nováková, *koordinátorka pre oblasť náhradnej rodinnej starostlivosti, Bratislava*

**Profesionálny rodič
- gulatá kocka**

2000

Bratislava
má 25

* 1993

Na začiatku bol Návrat 3 ľudí. Sedeli sme Marek, Vlado a Zuzka v YMCA, všetci sme o všetkom vedeli a spolu sme to prežívali. Začínali sme Klubom náhradných rodín, väčšinou pre babičky, ktoré sa starali o vnúčatá a pre pestúnov. Písali nám rodiny z celého Slovenska, telefonovali sme im a navštevovali ich v rámci okružných jásd Slovenskom. Robili sme veľa pobytov pre rodiny aj deti, systémovú advokáciu s dosahom na celé

Slovensko. Po vzniku regionálnych centier sme sa sústredili na prácu s rodinami v bratislavskom a trnavskom regióne, viac sme chodili do rodín, pracovali s deťmi. Naše rodičovské skupinky tvorili základ pre nový koncept príprav aj v zákone (príprava už nebola len diagnostikou). Do našej práce sa ku konceptu deprivácie Prof. Matějčka pridáva teória attachmentu, práca s životnou históriou - Kniha života, program pripútania, terapia dotykom.

Začali sme s novou cieľovou skupinou klientov, biologickými rodinami. Od slova sanácia sme sa posunuli k práci s rodinami v ohrození. Kľúčovým je pri nej sieťovanie - koordinácia viacerých štátnych, samosprávnych, neštátnych, komunitných aj súkromných subjektov, ktoré s rodinou pracujú.

Tešíme sa, že z veľkého počtu rodín v príprave je stále viac záujemcov aj o pestúnstvo pre znevýhodnené deti. Snažíme sa byť s nimi v kontakte od začiatku, podporujeme zdravé pripútanie a prácu so životnou históriou prijatých detí. Veľkou témou je podpora náhradných rodín s dospelavajúcimi – ako ustáť prirodzené túžby mladých po autonómii a zladíť ich s potrebou bezpečia a reálnou zrelosťou. Rozbieha sa podpora náhradných a pôvodných rodín pri vzájomných stretnutiach, aby ich deti vnímali pozitívne. Výzvou stále zostáva ponúknuť podporu rodinám dostatočne včas, aby deti mohli vyrastať v rodinách, čo najbližšie k svojim koreňom.

*Zuzana Nováková, Daniela Lieskovská
Zuzana Petrincová*

Prešov
má 23

* 1997

Tak ako rastie dieťa a s pribúdajúcim vekom prichádzajú nové výzvy, tak sa aj my s prichádzajúcimi rokmi staviame zoči-voči novým otázkam a potrebám. V prvých rokoch nášho fungovania sme stáli pri tých, ktorí sa rozhodli prijať dieťa nie len do svojho domova, ale aj do svojho srdca. Boli sme tu pre pestúnov aj adoptívnych rodičov a pre zverencov. A sme tu pre nich aj dnes a už nie len pre rodičov, ale aj pre mladých dospelých, ktorým sme podporou pri ich vykročení z náhradnej rodiny.

V roku 2004 sa naša pozornosť sústredila aj na tých, ktorých sme predtým vnímali skôr ako zlyhávajúcich – na biologických rodičov.

Uvedomovali sme si, že v našich radoch sú zdroje, ktoré by mohli pomôcť rodinám aj tak, aby z nich deti nemuseli odchádzať. Terénne cesty, ale aj pobytové či osobné stretnutia nás denne presvedčajú o tom, že pomoc rodinám, či už vlastným alebo náhradným má zmysel. Dnes o to viac, že dvere našej herne sa stále častejšie otvárajú rodičom v konflikte (po rozchode či rozvođe) – a my sa s nimi a s ich deťmi snažíme sčelovať rany na duši a nájsť spôsob ako ostať dobrými a milujúcimi rodičmi schopnými byť tu spolu pre deti aj napriek rozchodu.

Alena Molčanová

*Infolinka nielen
o adopcii*

2001

*Najlepšie je
s mamou
a ocom*

2002

Žilina
má 20

* 1999

Bolo to uprostred leta 1999, ešte v minulom storočí, tisícročí. Stála som v strohej kancelárii, kde mi Vlado Matej priviezol vtedajšie výdobytky kancelárskej techniky. A zakladač so spismi klientov z tohto regiónu, ktorí sa v minulosti obrátili na bratislavský Návrat. Technika zaberala značný priestor, spisov bolo zopár.

Tak to začalo – bolo treba nejako dať vedieť, že sme tu. Že ponúkame poradenstvo, pomoc. Že ponúkame niečo, čo by náhradné rodiny mohli potrebovať. Ani sme vlastne nevedeli, čo presne, ale boli sme odhodlané spolu s náhradnými

rodinami to hľadať. Tak to začalo – pribúdali klienti aj ich požiadavky. Aj naše ponuky. Postupne sa rozširoval náš tím, postupne sme si osvojovali nové nástroje pomoci. Podporné programy a terapie, sieť klubov náhradných rodín, pobyty, vzdelávania, spolupráca s inými odborníkmi, s úradmi, budovanie sanačného tímu, práca na legislatíve. A večný zápas o financie. A dve sťahovania – najskôr zo strohej kancelárie do „mäkkšieho“ priestoru spriatelenej organizácie, v r. 2013 do vlastného bytu. Žilinský Návrat za tých 20 rokov, to bola Milada, Dušana, Maja, dve Katky, Denisa, Tina, Iveta, Julka, Betka, Barbora, Zuzka. A množstvo ďalších ľudí – dohodári, dobrovoľníci, podporovatelia. A klienti a ich príbehy. Za 20 rokov sú tie príbehy pestré, krásne, smutné, o beznádeji, aj povzbudzujúce a o radošti.

Dnes už spisy klientov zaberajú dve skrine. A máme aj archív. Deti z tých prvých spisov sú už dávno dospelé. Menia sa ľudia, menia sa procesy. Kráčame ďalej. Obogatení tými 20 rokmi. Aj unavení tými 20 rokmi. Aj odhodlaní vykročiť do ďalších rokov. Lebo stále je to treba.

Milada Bohovicová

Hľadá sa
mama a oco
adopcia.sk

2003

Začínali sme v rozsahu 1,5 pracovníka v malej tmavej kancelárii v budove, kde sme boli raritou - zvyšok kancelárií boli firmy. Ťažisko našej práce bolo chodiť do terénu: do domácností náhradných rodín. Kolegyňa naštartovala svoju starú škodovečku a šli sme Horehroním, Novohradom, Štiavnickom, Zvolenskom. Rodín bolo do tridsať, a tak sme v každej trávili veľa času a roky rokuíce sme boli ich súčasťou. Najvyužívanejšou službou boli Kluby a pobyty. Sprevádzali sme mnoho detí z týchto rodín až do dospelosti a s mnohými máme vzťahy doteraz.

Keď bolo treba nájsť rodinu pre opustené dieťa, často to malo takýto model:

zavolała nám riaditeľka detského domova, prišli sme, ukázala na dieťa, povedala o ňom, my sme videli jeho oči, strach i túžbu, nasadli sme do auta a šli takmer od dverí k dverám, aby sme pre to dieťa rodinu našli. A našli sme. Bolo v tom mnoho spontánnosti, živelnosti a možností prispôbovať pomoc tomu, čo kto potrebuje. Takto to bolo aj pri prvej pomoci tehotným ženám v nepriaznivej sociálnej situácii. Štátnym systémom sme boli často vnímaní ako divní. Ale stretli sme sa aj s mnohými profesionálmi, ktorí sa správali k nám ako spolupracovníci a partneri. Spolu s nimi a klientmi sa nám podarilo vybudovať postupne funkčné, moderné a pokrokové

pracovisko v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí, na služby máme povolenie od štátu a definované predpisy.

Dnes sme 5 profesionáli, klientov sú stovky. Sme aktívni v komunite: Lokálna sieť pomoci tehotným ženám v ohrození (Za)chráňme Kukulíka, Centrum rozvoja rodičovských zručností pre rodiny vo veľkom ohrození s mestom, Kufřík pre Kukulíka a Dominiky pre Kukulíka pre opustené deti na pôde nemocníc, skvelé výstavy fotografií Najviac zo všetkého IN MIMINO VERITAS, Nepijem na jeho zdravie, Byť rodičom aj keď... diskusie k témam o ohrozených deťoch.

Danka Žilinčíková

INŠTITÚCIE A ODBORNÍCI ZODPOVEDNÍ ZA OCHRANU

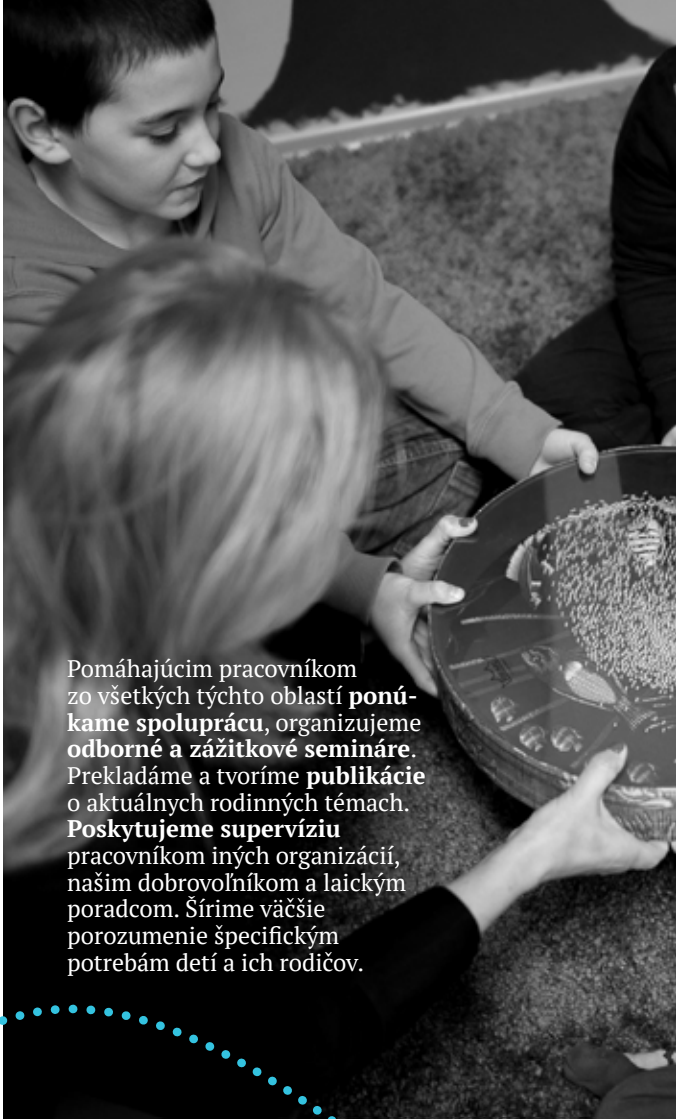
1.

Podmienky pre život rodiny nastavuje štát zákonmi a systémom pomoci, ktorú realizujú štátne úrady ale aj **samospráva**. My v tomto systéme sledujeme, ako sa v ňom darí dieťaťu. Dlhodobo sa venujeme **lobingu na štátnej úrovni**, aby systém sociálnoprávnej ochrany detí a pomoci rodinám odrážal to, čo skutočne potrebujú. Sme preto aj členmi profesijných združení, odborných organizácií a expertných skupín, kde môžeme **ovplyvniť zákony a pravidlá** týkajúce sa práv detí.

Obce majú tiež určité kompetencie a možnosti na pomoc rodinám. Sú rodine

najbližšie a najviac ju poznajú, preto by často mohli byť prví, kto rodine pomôže.

Do sociálnoprávnej ochrany detí sú zapojené aj **odborné organizácie, akreditované subjekty** a po novom aj **Centrá pre deti a rodiny**. Ide nám o to, **využiť** v prospech **konkrétnej rodiny všetko, čo zákon prikazuje alebo umožňuje** a argumentujeme tým, že **najlepšia pomoc deťom je pomoc ich rodičom**, biologickým či náhradným. A najefektívnejšia pomoc rodinám je premyslená **spolupráca** všetkých, ktorí vstupujeme do kontaktu s konkrétnou rodinou.

Pomáhajúcim pracovníkom zo všetkých týchto oblastí **ponúkame spoluprácu**, organizujeme **odborné a zážitkové semináre**. Prekladáme a tvoríme **publikácie** o aktuálnych rodinných témach. **Poskytujeme supervíziu** pracovníkom iných organizácií, našim dobrovoľníkom a laickým poradcem. Šírime väčšie porozumenie špecifickým potrebám detí a ich rodičov.

Vzdelávanie

V oblasti vzdelávania, ktorú považujeme v súčasnosti za jednu z našich kľúčových aktivít, sme v minulom roku pripravili niekoľko príležitostí:

- zrealizovali sme **26 seminárov** pre viac ako **341** účastníkov - rodičov, náhradných rodičov a odbornú verejnosť s rôznorodými témami ako bezpečie, attachment, masáže a dotyková terapia, rozchod rodičov, dieťa s FAS, školák v náhradnej rodine, pôžičky, raná trauma (pre školy a koordinátorov prevencie násilia na deťoch)
- v Trnave sme viedli **seminár pre pracovníčky SPOD** na UPSVR o **význame životnej histórie** a knihy života pre deti v NRS a o kufríku pre Kukulíka, pre Neonatologickú kliniku Nemocnice F.D. Roosevelta sme urobili **seminár Narodení do samoty**
- vzdelávali sme **2** skupiny odborníkov z Česka: **10** pracovníkov Salesiánskeho klubu mládeže a **12** pracovníkov Krajského úradu Moravskoslezského kraje
- individuálne sme podporovali **15 laických poradcov**, ktorým sme poskytli supervíziu, odborný mentoring a podporovali sme ich v osobnom aj odbornom raste

„Zoznámili sme sa s ľuďmi, ktorí preživali a prežívajú ten istý príbeh ako my, bolesť z neplodnosti. Konečne sme pocítili, a to iba tu, že v tom nie sme sami. Vy ste boli tie dvere, ktoré keď sme otvorili, vedeli sme, že na konci tejto cesty nás čaká dieťaťko.“

INTERAKTÍVNA PRÍPADOVÁ KONFERENCIA ZA ÚČASTI DIEŤAŤA

„Deväťročný Peťo z rodiny našich klientov mal ťažkosti v škole aj doma vo vzťahu s rodičmi. Veríme, že dieťa má právo spolurozhodovať o svojom živote bez ohľadu na to, aké je malé. A veríme tiež, že mu efektívnejšie pomôžeme, ak ho zapojíme do riešenia a nebudeme jednať o ňom bez neho. Rozhodli sme sa teda vyskúšať „interaktívnu prípadovú konferenciu“ – metódu priateľskú k deťom, interaktívnu, kde dieťa je rovnocenným partnerom dospelých – rodičov a odborníkov. Stretnutie viedol facilitátor, ktorý dohliadal na celý proces. Veľmi dôležitá bola Peťova príprava. Spolu s odborníkom vyplnil svoju knižku „Moje stretnutie“ a „osobný profil“ ešte pred samotnou „prípadovkou“. Na interaktívnej prípadovej konferencii sa zúčastnila Peťova rodina, učiteľ, sociálni pracovníci a psychológ, ktorý s ním pracoval. Cieľom bolo zhromaždiť čo najviac informácií o Peťovi a jeho situácii a vytvoriť spolu s ním akčný plán, ktorý presne pomenuje kto, čo, dakedy urobí.

Výsledok? Vďaka zapojeniu do riešenia sa naozaj zvýšila Peťova motivácia k učeniu, zlepšil svoje správanie a výsledky v škole, doma sa viac zapájal do chodu domácnosti. Mama popísala viacero pozitívnych zmien vo fungovaní Peťa so súrodencami – jeho väčšej zodpovednosti pri pomoci s mladším bratom. Sekundárne sme pozorovali zlepšenie komunikácie a spolupráce medzi školou – pani učiteľkou, Peťom a jeho rodinou, ako aj medzi zúčastnenými sociálnymi pracovníkmi z viacerých štátnych aj neštátnych organizácií. Tešíme sa, že sme metódu mohli pilotne testovať a budeme ju používať v ďalších prípadoch, aby sme lepšie porozumeli deťom, aby sme zvýšili ich motiváciu a umožnili im zažiť, že môžu ovplyvniť svoj život.“

Metódu Interaktívna prípadová konferencia sme v našom centre Návrat Bratislava začali používať po odporúčaní a zaškolení odborníkmi z organizácie Amalthea z Českej republiky. Metóda pochádza z Veľkej Británie a je vyskúšaná a overená v mnohých krajinách Európy. Zloženie skupiny je vždy trochu iné, podľa toho čo je potrebné v živote dieťaťa vyriešiť. Témy, ktoré sa na takýchto stretnutiach riešia, sa môžu týkať ťažkostí dieťaťa v škole, príchodu detí z detského domova do rodiny, stretnutí pestúnskych detí s ich biologickými rodičmi alebo aj riešenia situácie rodiny po rozvoze. Pilotný prípad Interaktívnej prípadovej konferencie bol pre nás povzbudením metódu viac používať v Návrate a šíriť ju ďalej.

Advokácia a lobing

Advokácii a lobingu sa venujeme už od svojho vzniku:

- komunikovali sme s **MPSVaR** najmä ohľadne **aplikácie novely Zákona o SPO** a akreditovali sme program podpory NRS ako **Centrum pre deti a rodiny**
- s **10 samosprávami** sme spolupracovali na rozvoji **prorodinných a na dieťa orientovaných komunitných služieb** (Banská Bystrica, Zvolen a niekoľko menších obcí, Žilina, Trenčín, Bratislava, Trnava, Bernolákovo, Prešov, Stará Ľubovňa, Košice)
- venovali sme sa **advokácii práv detí** aj za aktívnej participácie **Kancelárie verejného ochrancu práv**, spolupracovali sme so študentskou právnu poradňou PFUK a spravádzali sme klientov v komunikácii s **Centrom právnej pomoci**

„Pre mňa a moju rodinu to je aj vďaka **Návratu bezpečná cesta.**“

Sieťovanie, šírenie a výmena skúseností

Sieťovanie, šírenie a výmenu skúseností a vôbec spoluprácu všetkých hráčov v sociálnoprávnej ochrane detí vnímame stále naliehavšie ako veľký a doteraz málo využitý zdroj pomoci rodinám:

- angažujeme sa v iniciatíve **Synapsia** v Prešove (70 subjektov v oblasti sociálnych služieb, z toho **15 aktívnych členov**), ktorá iniciovala vznik Rady organizácií v sociálnej oblasti pri kancelárii primátorky (pripomienkuje akčný plán mesta, navrhuje činnosť sociálnej komisie a 2 členovia, **1 člen** z Návratu, sa ako ne poslanci stali jej členmi)
- organizovali sme pravidelné **stretnutia spolupracujúcich odborníkov** v Žiline, ktoré pomáhajú vytvoriť dobrú platformu pre spoluprácu, okruh účastníkov sa stále rozširuje
- **elektronický spravodaj pre pomáhajúcich profesionálov** Rob(i)me ochranu detí s deťmi rozosielame na viac ako **600** adries jednotlivcov a **30** organizácií
- sme aktívnymi členmi **Multidisciplinárnej skupiny odborníkov** pre podporu ochrany detí pred násilím v Bratislave a Trnave
- pilotne sme odskúšali **interaktívnu prípadovú konferenciu za účasti dieťaťa** (séria prípadových konferencií, kde stredobodom je dieťa, s účasťou biologickej rodiny, miestneho úradu, ÚPSVaR, voľnočasového zariadenia magistrátu a akreditovaného subjektu) v Bratislave
- iniciovali sme **desiatky sieťovacích stretnutí** pri riešení situácií klientov a zúčastňovali sme sa mnohých ďalších, kde nás prizvali iní partneri

Detský domov nie je domov, domov je mama a oco

2004

RODINA V OHROZENÍ 2.

Rodinám v kríze **poskytujeme systematickú sociálnopsychologickú pomoc**, väčšinou priamo u nich doma. Je to beh na dlhé trate, od nadviazania kontaktu, cez získanie dôvery, spoločné premýšľanie čo rodine chýba a čo by jej pomohlo, až k realizácii riešení. Často im chýbajú informácie, ale niekedy ešte viac psychická podpora, povzbudenie, rozvíjanie komunikačných zručností. Na Slovensku nie je možné odňať dieťa z rodiny pre zlú ekonomickú situáciu, tá sa ale veľmi často premietne do všetkých oblastí rodinného života a rodina začne „zlyhávať“ v rôznych oblastiach. Chýbajú nájomné a sociálne byty, nezamestnanosť je vysoká, exekučné konania motivujú rodičov pracovať načierno. **Existenčné problémy rodičov často tak zahltia, že im neostávajú kapacity venovať sa deťom**, a tak nezabezpečia nielen fyzické potreby svojich detí ale ani tie psychické. A až vtedy sa o rodinu začne „zaujímať“

štat, obec, a iní zodpovední.

Chýba včasná podpora pre rodiny v kríze, vyhľadávanie takýchto rodín a otvorená ponuka služieb pre ne.

Rodinám preto **radíme**, ale aj ich **sprevádzame pri kontakte s úradmi**, aby čo najviac krokov urobili sami. **Organizujeme podporné skupinové stretnutia** rodičov, pobyty pre deti i celé rodiny. **Poskytujeme dlhodobú podporu a pomoc aj tehotným ženám**, ktoré prežívajú ťažké životné obdobie a hrozí, že si dieťa nechajú vziať, vzdajú sa ho alebo im bude odňať pre nedostatočnú starostlivosť. Rodinám, ktoré majú deti v detskom domove alebo pestúnskej rodine pomáhame s nimi **udržiavať kontakt** tak, aby to bolo pre deti pozitívne alebo im pomáhame **vytvoriť také podmienky, aby sa deti mohli vrátiť domov**.

„Som vďačná, že som sa tu naučila pracovať s rómskymi deťmi na budovaní ich identity.“

- pomáhali sme **232** rodinám v kríze, z čoho bolo v tomto roku **87** nových rodín
- naše služby mali dopad na **464** detí
- rodinám sme poskytli terénne sociálne služby, sprevádzanie, sieťovanie odborníkov a advokáciu ich práv (pre **163** rodín s **373** deťmi), terapeutické služby v **13** rodinách (filiálnu terapiu v **5** rodinách, sandplay v **2** rodinách, dotykovú terapiu v **2** rodinách, prácu so životnou históriou a knihou života v **1** rodine), v **2** rodinách rodinnú mediáciu a zabezpečovali sme služby asistencie alebo sprevádzania pri kontaktoch detí s ich biologickými rodinami
- pomohli sme rodinám pripraviť podmienky, aby sa mohlo vrátiť domov **15** detí z detských domovov
- sprevádzali sme **10** žien obdobím tehotenstva, aby sme predišli opusteniu detí alebo ich odňatiu do detského domova

hrozba straty bývania financie

domáce násilie
výchovné problémy
rozvodová situácia

deti s postihnutím

zanechanie dieťaťa po pôrode

závislosti

rodič vo/po výkone trestu

biologická rodina,
ktorej dieťa je
umiestnené
do náhradnej
rodiny

**problémy
mnohohodetných
rodín** (4 a viac detí)

náhla smrť
rodiča

klient s psychiatrickou
diagnózou

Typy
problémov,
ktoré sme
riešili

Adoptujte si
náhradnú
rodinu

2006

DOMINIKA PRE KUKULÍKA

Trvalé odlúčenie od matky po pôrode je pre novorodenca nečakaná situácia, s ktorou sa nevie vyrovnáť. Potrvá ešte niekoľko týždňov až mesiacov, kým ho vezme na ruky náhradná mama a dovtedy väčšinu času preleží sám v postieľke v nemocnici. Do života si nesie nedôveru a strach z tohto sveta. Rozhodli sme sa pomôcť zmierniť dôsledky ranej traumy tým, že sme ponúkli seba. V breznianskej, trenčianskej a banskobystrickej nemocnici môže byť opustené bábätko denne 2-5 hodín v náručí „Dominiky“.

„Celou cestou za malinkým Kukulíkom som mala zmiešané pocity.

Na jednej strane som sa veľmi tešila na malinké a novučké dieťaťko. Ako ho budem držať, hladkať a nosiť. Na druhej strane som cítila naozaj veľkú zodpovednosť. Celý čas som chcela, aby zo mňa dieťaťko cítilo niečo, čo asi ešte od narodenia nemalo príležitosť zažiť – mamu.

Prechádzala som k nemocnici cestičkou pripomínajúcou park. V strede trávnatý chodník lemovaný krásnymi zazelenanými stromami. Napadlo mi, že dnes je k tomuto dieťaťku toto moja cesta. Akou cestou sa k nemu dostane tá ozajstná mama, ktorá ho bude nosiť na rukách aj v srdci?

Rozmýšľala som o čase, ktorý ešte musí prejsť, kým si takáto mama po neho príde, a pritom ju potrebuje hneď. Už dnes.

... Bol naozaj drobučký a napapaný sladko spal. Pestovala som ho na rukách, hladkala ho a potíšku mu spievala pesničky, ktorými uspávam moje deti a majú ich najradšej. Hladila som ho po vláskoch a jemne sa to páčilo. Keď začínal jemne mrnkať, hojdala som ho a tíšila. Sú to také bežné veci, nie? Také obyčajné, mamovské. No prvýkrát v živote som si uvedomila, že bohužiaľ, nie sú obyčajné. Toto dieťaťko ich doteraz nemalo. A bez tejto roly (do ktorej som sa dnes dostala) by asi nemalo vôbec. Ak by malo čakať, aby sa k tomuto mamovskému a obyčajnému dostalo, trvalo by to ešte naozaj dlho. Kým tak nebude, mal by mať aspoň svoju Dominiku...”

RODINA, KTORÁ SA ROZHODLA PRIJAŤ OPUSTENÉ DIEŤA

3.

„Pri vás sme si
uvedomili, čo nás čaká...
a že to nebude všetko iba krásne
a ľahké, ale dali ste nám istotu, že keď si
nebudeme vedieť radi, ste tu.“

„Na skupinových
stretnutiach zo mňa opadol všetok
strach a obavy a pochopila som, že
toto je tá správna cesta.“

potenciálnych
náhradných rodičov
dosť „atraktívne“ – sú rómskeho pôvodu,
majú zhoršený zdravotný stav, alebo len
veľa súrodencov.

Ako subjekt akreditovaný Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR poskytujeme záujemcom sociálnu, právnu a psychologickú **prípravu na náhradné rodičovstvo**. Niektorým deťom rodičia z rôznych dôvodov dokázali darovať život, ale nie potrebnú starostlivosť. Možno im chýbali schopnosti, možno podmienky, podpora príbuzných alebo komunity, zdravie. Mnohí by si priali, aby sa našli pre ich deti noví rodičia ale často nie sú pre

Pre takéto deti **aktívne vyhľadávame rodiny** ochotné a schopné postarať sa o ne napriek znevýhodneniam, aby aj oni dostali šancu na zdravé detstvo a životnú perspektívu. Či už sú to bezdetné páry, jednotlivci s túžbou stať sa rodičmi alebo rodičia s vlastnými deťmi, ktorí našli kapacitu dať lásku a bezpečný domov ďalšiemu dieťaťu. Keďže do ich domova príde dieťa plné bolesti a strachu, ktoré prežilo ťažkú životnú skúšku – opustenie najbližšími – vieme, že „iba láska stačiť nebude“.

Preto im ponúkame rôzne formy **odbornej pomoci** a špecializovaných programov, **terapie a vzdelávania** zamerané na zlepšenie vzájomného pripútania, liečbu psychickej deprivácie a dopadov traumy na dieťa. Snažíme sa o **partnerský, profesionálny, individuálny a rešpektujúci prístup**. Našou filozofiou je **vytvárať bezpečie pre rodinu**, tým že naši odborníci sú jej dlhodobo k dispozícii.

V špecifických prípadoch **sa snažíme nadviazať spoluprácu s biologickou rodinou dieťaťa**. Naš cieľ je, aby biologickí príbuzní udržiavali s dieťaťom pozitívny a zmysluplný kontakt.

- pripravili sme **65** žiadateľov na adopciu a pestúnstvo, aktualizovali sme prípravu ďalším **56** žiadateľom
- poskytovali sme dlhodobé odborné poradenstvo **321** náhradným rodinám, ktoré sa starajú o **420** prijatých detí
- **307** znevýhodneným deťom sme aktualizovali údaje v databáze, aby sme zvýšili ich šancu nájsť rodinu a **11** sme našli novú rodinu

**Dieťa
potrebuje
rodinu**

2007

dotyková
rodinná terapia
terapia
hrová
terapia
systemická terapia
sandplay
terapia
filiálna terapia
práca
pomoc pri
kontakte
so životnou
s biologickou
históriou
a knihou života
naratívna
terapia

Rôzne terapie

a služby pre deti a rodičov, ktoré sme poskytli v náhradných rodinách:

- sprevádzali sme **71** detí a ich nových rodičov v prvých mesiacoch ich vzájomného spolužitia
- poskytli sme viac ako **550** poradenských rozhovorov cez Infolinku nielen o adopcii a zodpovedali sme **233** otázok cez webporadňu
- zrealizovali sme **5** víkendových pobytov pre **53** náhradných rodín
- viedli alebo podporovali sme Kluby náhradných rodín v **11** mestách, niektoré v spolupráci s Asociáciou náhradných rodín a **4** skupinky pre rodičov v Trnave a Bratislave, ktoré vedú laickí poradcovia
- 2x mesačne dopoludnia sa stretávajú Kluby malkáčov pre náhradných rodičov s deťmi od 0 do 4 rokov v Žiline a Banskej Bystrici a Klub Maličkových v Prešove sa vďaka spolupráci s úradom rozrástol na **19** mamičiek s **25** deťmi

Opusteným deťom
nedávame hračky,
nachádzame
im rodiny

1997

SPREVÁDZANIE PRI KONTAKTE DETÍ S RODIČMI

Kontakty dieťaťa z náhradnej rodiny so svojimi biologickými rodičmi môžu byť zo začiatku neznámou cudzou krajinou. Nepredvídateľnou, dobrodružnou, s nepríjemnými zaskočeniami a s náročnými emóciami na všetkých stranách. Stretávajú sa tu predstavy, túžby a potreby biologických rodičov, ktorým bolo odobraté dieťa, náhradných rodičov, ktorí sa o dieťa starajú a dieťaťa samotného a tie sú často málo kompatibilné. **Sprevádzanie všetkých strán pri kontaktoch môže pomôcť k rekonštrukcii alebo oprave vzťahov, ktoré patria k identite a životnému príbehu dieťaťa.** A aj to prispieva k liečbe boľáčiek dieťaťa z minulosti. Môže mu to priniesť nádej, že rodiny a vzťahy majú zmysel a je možné v nich opravovať chyby.

Sprevádzanie pri kontaktoch ponúkame vo **všetkých našich centrách**. Patrí k nemu príprava dospelých i detí na oboch stranách a odsúhlasenie pravidiel a podmienok pre kontakt ohľaduplný k deťom a aj psychosociálna starostlivosť o dieťa po kontakte a následné poradenstvo pre biologických i náhradných rodičov.

A čo prináša náhradným rodičom podľa ich vlastných slov?

„Sprevádzaný kontakt mi umožnil nastaviť sa na prvé stretnutie s biologickou mamou vnútorne bezpečne. Vďaka stretnutiu v Centre Návrat vznikla formálnejšia situácia a biologická mama bola slušnejšia a kontrolovanejšia. Pracovníčky Návratu nám pomohli viesť s ňou rozhovor a aj vďaka tomu sme sa dozvedeli viac o histórii a koreňoch prijatej dcéry.“

„Pomáha nám preklenúť zložitejšie situácie, ktoré tieto stretnutia prinášajú. Z každého stretnutia je urobený zápis, ktorý podpisujú všetky zúčastnené strany. Vďaka neutrálnej pôde stretnutia prebiehajú pokojne a aj náš prijatý syn prijíma stretnutia pokojne a prirodzene. Máme možnosť vypočuť si aj odborné rady k našej konkrétnej situácii od skúsenej pracovníčky Návratu, s ktorou sme v kontakte od začiatku našej cesty k náhradnému rodičovstvu a ktorá nás aj naše dieťa veľmi dobre pozná.“

DETI A MLADÍ 4.

Deti a mladí z rodín v ohrození i z náhradných rodín majú za sebou často ťažkú minulosť poznačenú stratami, traumami či strádanimi a mnohí z nich niečo podobné prežívajú aj v súčasnosti. Nie je žiadnym prekvapením, že tieto boľacky sa začnú prejavovať aj v ich správani. Dostávajú sa tak do rôznych rizikových situácií a zároveň sa stávajú dennodennou výzvou pre rodičov, učiteľov či iných odborníkov. Ústavné riešenia sú už v dnešnej dobe považované za posledné možné, ale napriek tomu sa k nim u týchto detí v staršom veku, žiaľ, neraz pristupuje. Ponúkame pre nich **nízkoprahové aktivity** či **podporné skupiny** zamerané na špecifické problémy a vek detí. S viacerými mladými **pracujeme individuálne, podľa ich potrieb** a poskytujeme im **sociálnopsychologické poradenstvo,**

hrovú terapiu či podnetný voľnočasový program. **Podporujeme ich participáciu na zmenách** v oblasti ochrany detí, chceme, aby bolo počuť ich hlas, pretože často sami veľmi

„Upokojuje nás istota, že budete pri nás a pri našej dcérke stáť, keď sa bude chcieť stretnúť s biologickými rodičmi.“

dobre vedieť vyjadriť, čo potrebujú, čo im pomáha a čo nie.

Riešime s nimi rôzne situácie, ako napr.

právne ukončenie náhradnej rodinnej

starostlivosti a praktické **osamostatnenie** sa od náhradnej alebo vlastnej rodiny, **tehotenstvo**, začínajúce **rodičovstvo**, vybavovanie rôznych **právnych úkonov**, začleňovanie sa do **pracovného procesu a spoločenského života** ale veľkou témou je aj **pátranie po svojich koreňoch** a premýšľanie o svojej minulosti.

- sprevádzali sme individuálne **43** mladých dospelých a dospelujúcich v rôznych špecifických situáciách, **10** mladým sme poskytli terapeutickú podporu

- vytvárame priestor na vypočutie hlasu detí k svojej životnej situácii: podarilo sa nám zorganizovať **14** prípadových konferencií s účasťou dieťaťa a zisťovali sme názor dieťaťa v **37** prípadoch
- v Prešove sme pre **32** detí a mladých pripravili **35x** pravidelný Klub, **4** celodenné outdoorové akcie, trojdňový denný tábor (Cestu okolo sveta) na ktorom sa zúčastnilo **12** detí do 12 rokov a terapeutický trojdňový pobyt pre **15** mladých pred dospelosťou a zorganizovali sme **4** bowlingové turnaje medzi našimi mladými a skautmi zo 112. zboru Prameň Prešov-Sekčov
- pripravovali sme **6** detí z Banskej Bystrice vo veku 12+ pre rolu junior poradcov Návratu, ktorí pomohli k vzniku videorozhovorov o náhradnom rodičovstve z pohľadu detí
- pripravili a odovzdali sme **16** kufríkov pre opustených novorodencov v nemocniciach v Banskej Bystrici, Brezne, Zvolene, Trenčíne
- formou psychosociálnej individuálnej intervencie sme sa priamo v nemocnici postarali o **7** opustených novorodencov v Banskej Bystrici, Brezne a Trenčíne

Načo sú deťom
rodičia

SPOLUPRISTOLE

2009

2009

- **36 dobrovoľníkov** sa tvorivo a so zameraním **venovali desiatkam detí** skupinovú aj individuálnou formou na Kluboch náhradných rodín, víkendových pobytoch, v nízkooprahu alebo návštevu detí v rodine, niektorým z nich sme poskytli mentoring, zorganizovali sme pre nich **3** supervízne stretnutia a v Banskej Bystrici pre **10** dobrovoľníkov teambuilding
- dobrovoľníci vypomáhali v rámci odľahčovacej služby v **5** náhradných rodinách a v **1** rodine v krízovej situácii

USPÁVANIE

2010

ŠIROKÁ VEREJNOSŤ 5.

O našej práci a klientoch chceme hovoriť zaujímavo, ale zároveň citlivo a profesionálne. V spolupráci s kreatívnymi ľuďmi a umelcami **zvyšujeme citlivosť ľudí pre ozajstné potreby detí, otvorenosť pre prijatie dieťaťa a toleranciu okolia voči rodinám**, ktoré opustené dieťa prijali a k potrebám rodín, ktoré sa snažia prekonať kritické obdobie a vytvárať dobrý domov pre svoje deti. Šírime témy pre **posilnenie rodičovských zručností** všetkých rodičov. Využívame široké spektrum možností: **diskusie, eventy, výstavy, dokumentárne filmy, spoty, rozhlas, televíziu, internet či tlač, happeningy a festivaly**. Snažíme sa **vyvolať diskusiu a zamyslenie a motivovať ľudí k aktívnemu zapojeniu** nielen počas Vianoc a nárazových mediálnych charitatívnych projektov, kde neraz prevažuje emocionálne vydieranie.

- o projekte Kukulík bola reportáž na **aktuality.sk**, uverejnili sme články v časopise **Za plotom** (o našej činnosti), internetovom portáli **eduworl** (téma: matky v ohrození), boli sme hosťami v **Slovenskom rozhlase**, v **TV LUX**, internetovej TV **FIT Family** (téma: opustené deti), diskutovali sme na **Pohode** (Ako byť dôležitým dospelým pre dieťa) a v **.klube pod lampou** (o tom, či zlyhávame, keď je deťom v ohrození ubližované)
- o téme náhradného rodičovstva a systémovej podpore rodín sme od júla pravidelne uverejňovali **blogy Návratu v Denníku N**, ktoré spolu zaznamenali viac ako **30 000 prečítaní** (v priemere 3300 prečítaní jeden)
- na viacerých miestach sme vystavili **putovné výstavy fotografií** s textami podporujúcimi detstvo prežité v rodine:

„Je super vedieť, že sú kompetentní ľudia, na ktorých sa môžeme obrátiť a požiadať o pomoc či radu pri riešení rôznych krízových situácií, ktoré do rodiny s osvojeným dieťaťom prišli. Napr. riešenie situácie emočnej nezrelosti na škôlku, predĺženia materskej kvôli separačnej úzkosti, rady ako dieťaťu povedať, že je osvojené a ako pomôcť jemu i sebe ísť s touto realitou životom.“

**Najviac
zo všetkého**

v Brezne, **Byť (s)**

rodičom aj keď v prešovskom

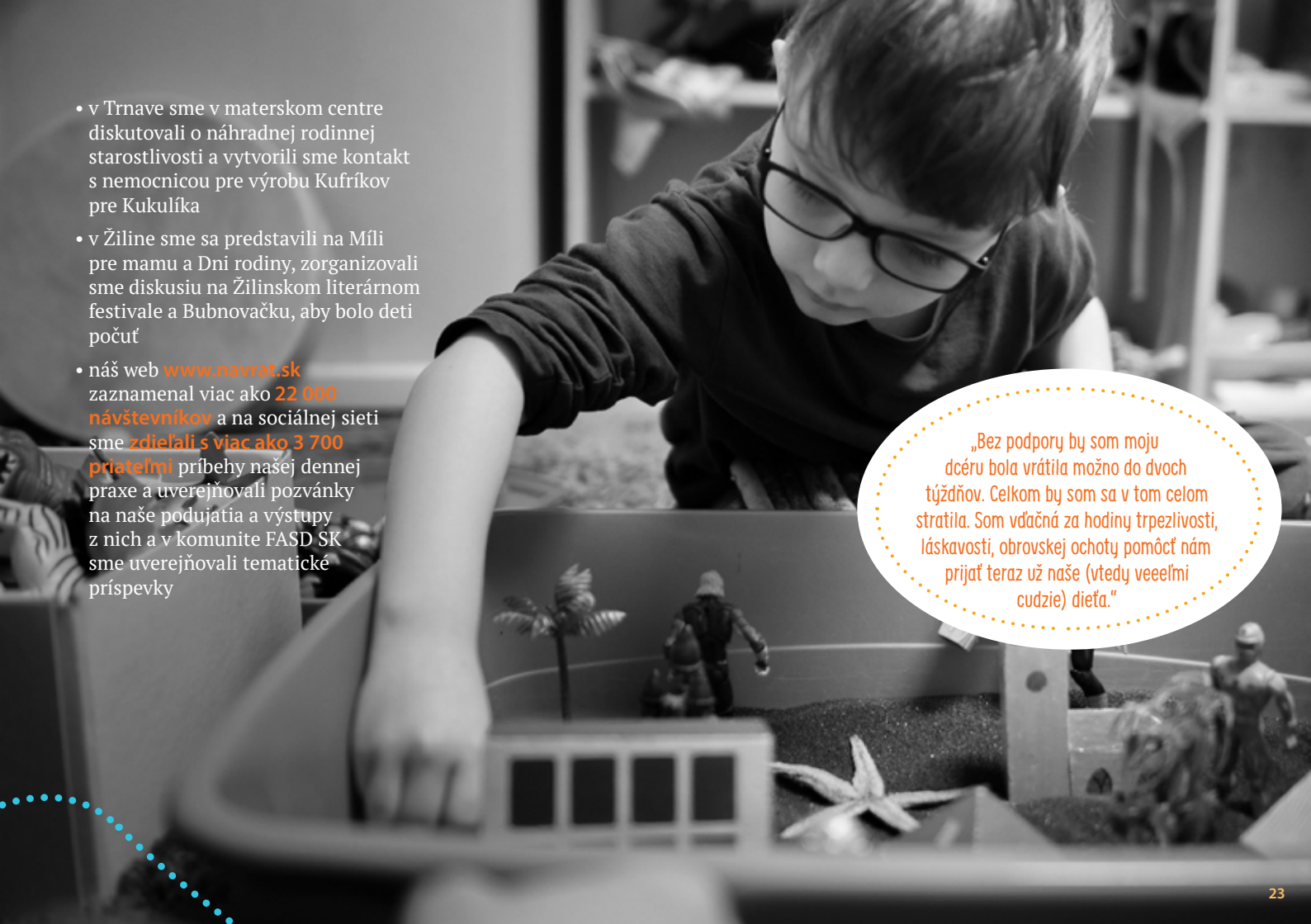
OC Max, **In mimino veritas** (prevencia FAS) v Banskej Bystrici a výstava komixov **Niekedy stačí málo** (o vnímavosti k deťom vo svojej komunite)

- v Prešove sme v rámci národného stretnutia mládeže P18 dali **15** mladým možnosť nazrieť do našich služieb a vytvorili sme im priestor pre dobrovoľnícku činnosť (**7** dobrovoľníkov)
- v Banskej Bystrici sme sa zúčastnili Festivalu o nosení, kde sme propagovali dôležitosť rodiča pre dieťa a nosenia prijatého dieťaťa

**Načo sú
rodičia deťom
v puberte?**

2011

- v Trnave sme v materskom centre diskutovali o náhradnej rodinnej starostlivosti a vytvorili sme kontakt s nemocnicou pre výrobu Kufříkov pre Kukulíka
- v Žiline sme sa predstavili na Míli pre mamu a Dni rodiny, zorganizovali sme diskusiu na Žilinskom literárnom festivale a Bubnovačku, aby bolo deti počuť
- náš web www.navrat.sk zaznamenal viac ako **22 000 návštevníkov** a na sociálnej sieti sme **zdieľali s viac ako 3 700 priateľmi** príbehy našej dennej praxe a uverejňovali pozvánky na naše podujatia a výstupy z nich a v komunite FASD SK sme uverejňovali tematické príspevky

„Bez podpory by som svoju dcéru bola vrátila možno do dvoch týždňov. Celkom by som sa v tom celom stratila. Som vďačná za hodiny trpezlivosti, láskavosti, obrovskej ochoty pomôcť nám prijať teraz už naše (vtedy veľmi cudzie) dieťa.“

„Možno
nie vždy poznajú riešenia
a návody, či odpovede na všetky
naše otázky, ale hľadáme spolu cestu a
pomáhajú nám rásť, prekonávať obavy
či neistoty, ktoré sa objavujú pri
výchove nášho syna.“

*Pomôžme si
rozprávkou*
rozpravka.navrat.sk

*Detstvo
potrebuje hru*
hra.navrat.sk

2013

2014

BYŤ PESTÚNOM

V roku 2018 sme v spolupráci s Nadáciou Orange zrealizovali tretí ročník projektu **Keď ide o život** s názvom **Byť pestúnom**. Hlavným cieľom trojročného projektu bolo rozvíjanie **pestúnstva**, pretože predstavuje riešenie pre mnohé deti, ktorým „ide o život“, pretože kvôli rôznym znevýhodneniam zostávajú v detských domovoch.

- Pracovali sme na zlepšovaní **vnímania pestúnskych rodín** odbornou i bežnou verejnosťou, vytváraní a podpore bezpečných miest a komunít pre náhradné rodiny. Priblížili sme verejnosti, akú veľmi **výnimočnú úlohu majú pestúni v našej spoločnosti** a akú veľmi výnimočnú a neoceniteľnú „prácu“ robia.
- Taktiež sme sa však tento rok v **Návrate** snažili o posilnenie významu **pestúnstva ako fenoménu**, v ktorom ide všeobecne o **všímavosť a pomoc dieťaťu v prípade potreby**, k vedomiu, že všetky deti sú nejako „naše“, ak potrebujú krátkodobú alebo dlhodobějšíu pomoc.
- Prostredníctvom komunikácie **odľahčovcej služby** sme upozorňovali na to, aký význam má starať sa, pomáhať a venovať sa rodinám s deťmi v našom okolí. **Že práve aktívny záujem a konkrétna pomoc deťom a ich rodičom v našej blízkosti môže predchádzať zložitým životným situáciám detí, a že sa súčasne môžeme stať pre dieťa životne dôležitým dospelým.**
- Výstupy celého trojročného projektu, ktorý sa venoval téme pestúnstva či už ako fenoménu alebo vo forme náhradnej rodinnej starostlivosti sme zaznamenali na stránke **mastovsebe.navrat.sk**. Produkty z tohtoročného projektu ako filmy, texty, metodiky budeme využívať aj v ďalších rokoch.
- Natočili sme **tri krátke filmy**, v ktorých **pestúnski rodičia hovoria o rodičovstve** a o láske k deťom, ktoré vychovávajú. Všetky tri film nájdete na stránke: **mastovsebe.navrat.sk** v časti Byť pestúnom.
- Zrealizovali sme **prieskum verejnej mienky** kde sme kládli tieto dve otázky **1.Viete si predstaviť situáciu, že by ste si adoptovali alebo vzali do pestúnskej starostlivosti dieťa z detského domova? 2.Mohlo by byť dieťa, ktoré by ste si adoptovali alebo vzali do pestúnskej starostlivosti rómskeho pôvodu?** Našu interpretáciu výsledkov tohto prieskumu si môžete prečítať v článku O človekoch a opustených deťoch v blogu Návratu v Denníku N.

2015

Stačí byť
dosť dobrý rodič
rodicvpohode.navrat.sk

POĎAKOVANIE ZA POMOC A SPOLUPRÁCU

Ďakujeme všetkým, ktorí nám akoukoľvek pomocou uľahčujú prácu a umožňujú venovať sa tomu, čo považujeme za svoju úlohu, všetkým, čo nám pomáhajú udržovať v chode naše počítače, webstránky, priestory alebo nám pomáhajú priamo v práci s deťmi a rodinami.

Na konci roka 2018 sa Návrat kvôli systémovým zmenám vo financovaní sociálnych služieb ocitol nie vlastnou vinou vo finančnej kríze. Oslovili sme rôznych ľudí s prosbou o výnimočnú finančnú pomoc. **Ďakujeme všetkým darcom za pružnú reakciu, ochotu a zvlášť za dôveru. Vedomie, že existuje okruh ľudí, ktorí stoja za našou prácou a veria v jej zmysel je pre nás okrem iného významnou psychickou podporou. Ďakujeme!**

Za spoluprácu ďakujeme Centru nezávislej kultúry záhrada v Banskej Bystrici, Katedre sociálnej práce PgF UMB, Centru komunitného organizovania v Banskej Bystrici, Džipsis and gádzos, Komunitnej nadácii Zdravé mesto Banská Bystrica, Centru dobrovoľníctva v Banskej Bystrici, Dali-bb, Úradu BBSK, Cirkvi bratskej v Banskej Bystrici, Mestu Brezno, KC Fončorda, Súkromnej pedagogickej škole v Brezne, DSS Symbia vo Zvolene, Dennému centru Prameň v Brezne, Študentskej právnej poradni pri Právnickej fakulte UK v Bratislave, Krajskému kultúrnemu stredisku Žilina, Café Republika, Fakultnej nemocnici Trenčín, Novorodeneckému oddeleniu Nemocnice Zvolen, Neonatologickej klinike SZU pri nemocnici F. D. Roosevelta, Nemocnici s poliklinikou Brezno, OZ Tília, Miestnemu úradu Karlova ves, z. s. Amalthea, Lumosu, o. p. s. Natama, n. o. Relevant.

Ďakujeme europoslankyni Jane Žitňanskej, že prevzala záštitu nad projektom Kufřík pre Kukulíka a tým prispela k tomu, aby sa o téme opustenia detí tesne po narodení dozvedela široká verejnosť a za zorganizovanie Pub kvízu v Bruseli, z ktorého výťažok darovala Návratu.

Špeciálne poďakovanie patrí všetkým dobrovoľníkom, bez ktorých by sme niektoré naše služby nemohli poskytovať, neoceniteľní sú na Kluboch, pobytoch aj v individuálnej práci v rodinách.

Zvláštne poďakovanie patrí tým, ktorí podporujú *trvalý návrat finančne a tým prispievajú k stabilite našej organizácie a poskytovaných služieb.

Vďaka patrí aj všetkým ostatným jednorazovým darcom, darcom siete Global Giving, Dobrá krajina, zamestnancom firiem IQVIA, Schneider electric, firmám Stredoslovenská energetika a Continental Matador Púchov.

Byť (s)
rodičom,
aj keď...

2014

PARTNERI

Strategickí partneri:

NGO partneri:

soc̣a

Partneri:

Mediálni a reklamní partneri:

FINANČNÁ SPRÁVA

SÚVAHA K 31. 12. 2018

ÚČET		AKTÍVA	PASÍVA
*021	Budovy, haly a stavby	314 674,90 EUR	
*023	Dopravné prostriedky	69 826,35 EUR	
*081	Oprávky k budovám, halám a stavbám	-50 428,96 EUR	
*083	Oprávky k dopravným prostriedkom	-34 622,74 EUR	
*112	Materiál na sklade	10 540,68 EUR	
*211	Pokladňa	3 298,48 EUR	
*213	Ceniny	0,00 EUR	
*221	Peniaze na BÚ	105 690,96 EUR	
*249	Krátkodobé finančné výpomoci		10 000,00 EUR
*311	Odberatelia	319,50 EUR	
*314	Poskytnuté prevádzkové preddavky		
*315	Ostatné pohľadávky	6 007,64 EUR	
*321	Dodávatelia		1 338,92 EUR
*323	Krátkodobé zákonné rezervy		24 763,28 EUR
*331	Závazky voči zamestnancom		
*336	Závazky voči poisťovniam	17,56 EUR	
*346	Dotácie a ostatné zúčtovanie so štátnym rozpočtom		36 112,26 EUR
*379	Ostatné		400,00 EUR
*381	Náklady budúcich období	2 097,65 EUR	
*383	Výdavky budúcich období		970,93 EUR
*384	Výnosy budúcich období		164 877,57 EUR
*385	Príjmy budúcich období	60 299,76 EUR	
*391	Opravná položka k pohľadávkam	-5 176,00 EUR	
*428	Nerozdel. zisk, strata min. rokov		232 753,42 EUR
*431	Hospodársky výsledok v schval. konaní /strata/		9 377,92 EUR
*472	Sociálny fond		1 951,48 EUR
SPOLU		482 545,78 EUR	482 545,78 EUR

VÝKAZ ZISKOV A STRÁT K 31. 12. 2018

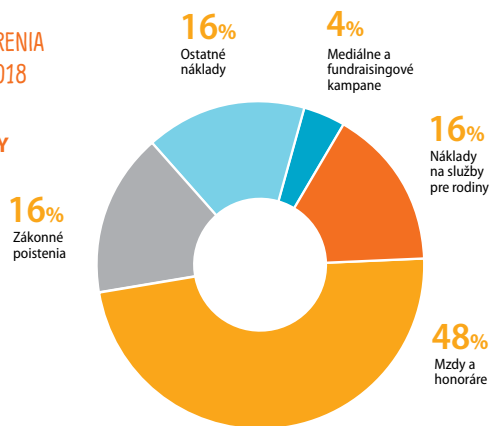
ÚČET		NÁKLADY	VÝNOSY
*501	Materiálové náklady	17 339,69 EUR	
*502	Spotreba energie	5 161,77 EUR	
*511	Opravy a údržba	2 702,09 EUR	
*512	Cestovné	3 816,09 EUR	
*518	Ostatné služby	118 030,52 EUR	
*521	Mzdové náklady	279 437,73 EUR	
*524	Zákonné sociálne poistenie	94 379,48 EUR	
*527	Zákonné sociálne náklady - sociálny fond	12 537,28 EUR	
*532	Daň z nehnuteľnosti	633,68 EUR	
*538	Ostatné dane a poplatky	189,70 EUR	
*542	Pokuty a penále	14,43 EUR	
*545	Kurzové straty	5,52 EUR	
*546	Dary	1 612,51 EUR	
*549	Iné ostatné náklady	2 604,96 EUR	
*551	Odpisy DNM a DHM	20 931,14 EUR	
*554	Predaný materiál	1 430,47 EUR	
*563	Poskytnuté príspevky fyzickým osobám	1 340,00 EUR	
*602	Tržby z predaja služieb		40 681,00 EUR
*646	Prijaté dary		200,00 EUR
*644	Úroky z účtov v banke		
*645	Kurzové zisky		
*647	Osobitné výnosy		2 956,32 EUR
*648	Zákonné poplatky		
*649	Ine ostatné výnosy		7 873,72 EUR
*651	Tržby z predaja DNM a DHM		1 100,00 EUR
*654	Tržby z predaja materiálu		2 979,34 EUR
*662	Prijaté príspevky od právnických osôb		162 292,26 EUR
*663	Prijaté príspevky od fyzických osôb		56 686,44 EUR
*664	Prijaté členské príspevky		
*665	Príspevky z podielu zaplatenej dane		32 105,61 EUR
*691	Dotácie		264 670,29 EUR
SPOLU		562 167,06 EUR	571 544,98 EUR
VÝNOS		9 377,92 EUR	

DARUJ MAMU,
DARUJ TATA

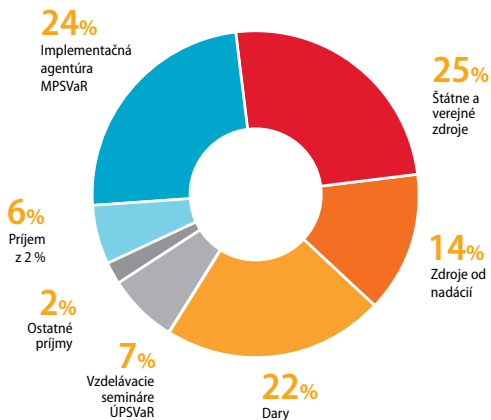
2015

PREHLAD HOSPODÁRENIA ZA ROK 2018

VÝDAVKY

PRÍJMY

VÝDAVKY

Režijné náklady súvisiace so službami pre rodiny a deti (nájomné, energie, cestovné, telekomunikačné náklady, náklady na pobyty rodín, terapeutické pomôcky, nákup pomôcok na kluby náhradných rodín, informačné materiály, kancelársky materiál)	90 731,66 EUR
Mzdové náklady a honoráre za služby rodinám a deťom	269 382,69 EUR
Zákonné sociálne a zdravotné poistenie	89 273,42 EUR
Ostatné náklady (výdavky spojené s realizáciou vzdelávania UPSVR, vzdelávanie zamestnancov, spracovanie účtovníctva, poistenie majetku, odpisy, bankové poplatky, daň z nehnuteľnosti)	90 584,52 EUR
Náklady na mediálne a fundraisingové kampane	22 194,77 EUR
SPOLU	562 167,06 EUR

PRÍJMY

Príjem z podielu zaplatenej dane *	32 105,61 EUR
Dopytové projekty Implementačnej agentúry MPSVaR SR z európskych fondov	140 269,01 EUR
Samosprávne kraje (Banskobystrický, Bratislavský, Trnavský, Žilinský)	119 454,63 EUR
Mestá a obce (Žilina, Banská Bystrica, Prešov, Brezno)	15 986,45 EUR
Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny (Stará Lubovňa)	4 946,65 EUR
Nadácia VUB **	27 280,00 EUR
Nadácia Orange	15 000,00 EUR
Iné nadácie (Nadácia pre deti Slovenska, Nadácia Pontis, Porticus, Nadácia EPH, Nadácia SLSP a iné)	36 036,66 EUR
Dary od fyzických osôb	56 886,44 EUR
Dary od právnických osôb	67 989,15 EUR
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny-vzdelávacie semináre	40 681,00 EUR
Ostatné príjmy (príspevky od klientov za jednotlivé služby, predaj publikácií, úroky z bankových účtov, členské)	14 909,38 EUR
SPOLU	571 544,98 EUR

* V roku 2018 bolo organizácii poukázaných 70 318,13 € z podielu zaplatenej dane, z toho sa použilo 27 000 €, zvyšok sa preniesol do 2019, 5105,61 € tvorili odpisy DHM nadobudnutého v roku 2011 a 2015.

** Nadácia VUB poskytla grant vo výške 50 000 €, z ktorého bol obstaraný DHM.

Jediný domov
pre dieťa je
rodina

2015

**SPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITÓRA
Členom a štatutárnym orgánom organizácie
Návrat, o. z., Bratislava****Správa z auditu účtovnej závierky**Názov

Uskutočnil sme audit účtovnej závierky organizácie Návrat, o. z., Bratislava (ďalej len „Organizácia“), ktorá obsahuje súvahu k 31. decembru 2017, výkaz ziskov a strát za rok končiaci sa k uvedenému dátumu, a poznámky, ktoré obsahujú súhrn významných účtovných zásad a účtovných metód.

Podľa nášho názoru, priložená účtovná závierka poskytuje pravdivý a verný obraz finančnej situácie Organizácie k 31. decembru 2017 a výsledku jej hospodárenia za rok končiaci sa k uvedenému dátumu podľa zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“).

Základ pre názor

Audit sme vykonali podľa medzinárodných auditorských štandardov (International Standards on Auditing, ISA). Naša zodpovednosť podľa týchto štandardov je uvedená v odseku Zodpovednosť auditora za audit účtovnej závierky. Od Organizácie sme nezískali podľa ustanovení zákona č. 423/2015 o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štatutárnom audite“) týkajúcich sa etiky, vrátane Etického kódexu auditora, relevantných pre náš audit účtovnej závierky a splnili sme aj ostatné požiadavky týchto ustanovení týkajúcich sa etiky. Sme presvedčení, že auditorské dokazy, ktoré sme získali, poskytujú dostatočný a vhodný základ pre náš názor.

Zodpovednosť štatutárneho orgánu za účtovnú závierku

Štatutárny orgán je zodpovedný za zostavenie tejto účtovnej závierky podľa zákona o účtovníctve a za tie interné kontroly, ktoré považuje za potrebné na zostavenie účtovnej závierky, ktorá neobsahuje významné nesprávosti, či už v dôsledku podvodu alebo chyby.

Pri zostavovaní účtovnej závierky je štatutárny orgán zodpovedný za zhodnotenie schopnosti Organizácie nepretržite pokračovať vo svojej činnosti, za opísanie skutočností týkajúcich sa nepretržitého pokračovania v činnosti, ak je to potrebné, a za použitie predpokladu nepretržitého pokračovania v činnosti v účtovníctve, ibaže by mal v úmysle Organizáciu zlikvidovať alebo ukončiť jej činnosť, alebo by nemal inú realistickú možnosť než tak urobiť.

Zodpovednosť auditora za audit účtovnej závierky

Našu zodpovednosťou je získať primeranú ústenie, či účtovná závierka ako celok neobsahuje významné nesprávosti, či už v dôsledku podvodu alebo chyby, a vydať správu auditora, vrátane názoru. Primerané ústenie je ústenie vysokého stupňa, ale nie je zárukou toho, že audit vykonaný podľa medzinárodných auditorských štandardov vždy odhalí významné nesprávosti, ak také existujú. Nesprávosti môžu vzniknúť v dôsledku podvodu alebo chyby a za významné sa považujú vtedy, ak by sa dalo odôvodnene očakávať, že jednotlivito alebo v súhrne by mohli ovplyvniť ekonomické rozhodnutia používateľov, uskutočnené na základe tejto účtovnej závierky.

V rámci auditu uskutočneného podľa medzinárodných auditorských štandardov, počas celého auditu uplatňujeme odborný úsudok a zachováваме profesionálny skepticizmus. Okrem toho:

- Identifikujeme a posudzujeme riziká významnej nesprávosti účtovnej závierky, či už v dôsledku podvodu alebo chyby, navrhujeme a uskutočňujeme auditorské postupy reagujúce na tieto riziká a získavame auditorské dokazy, ktoré sú dostatočné a vhodné na poskytnutie záležitosti pre náš názor. Riziko neodhalenia významnej nesprávosti v dôsledku podvodu je vyššie ako toto riziko v dôsledku chyby, pretože podvod môže zahŕňať tajnú dohodu, falšovanie, úmyselné vynechanie, nepravdivé vyhlásenie alebo obdienenie internej kontroly.
- Obznanujeme sa s internými kontrolami relevantnými pre audit, aby sme mohli navrhnúť auditorské postupy vhodné za daných okolností, ale nie za účelom navjadenia názoru na efektívnosť interných kontrol Organizácie.
- Hodnotíme vhodnosť použitých účtovných zásad a účtovných metód a primeranosť účtovných odhadov a uvedenie s nimi súvisiacich informácií, uskutočnené štatutárnym orgánom.
- Robíme záver o tom, či štatutárny orgán vhodne v účtovníctve používa predpoklad nepretržitého pokračovania v činnosti a na základe získaných auditorských dôkazov záver o tom, či existuje významné neistota v súvislosti s udalosťami alebo okolnosťami, ktoré by mohli významne sponchybníť schopnosť Organizácie nepretržite pokračovať v činnosti. Ak dospějeme k záveru, že významná neistota existuje, sme povinní upozorniť v našej správe auditora na súvisiace informácie uvedené v účtovnej závierke alebo, ak sú tieto informácie nedostatočné, modifikovať náš názor. Naše závery vychádzajú z auditorských dôkazov získaných do dátumu vydania našej správy auditora. Budúce udalosti alebo okolnosti však môžu spôsobiť, že Organizácia prestane pokračovať v nepretržitej činnosti.
- Hodnotíme celkovú prezentáciu, štruktúru a obsah účtovnej závierky vrátane informácií v nej uvedených, ako aj to, či účtovná závierka zachytáva

uskutočnené transakcie a udalosti spôsobom, ktorý vedie k ich vernému zobrazeniu.

Správa k ďalším požiadavkám zákonov a iných právnych predpisovSpráva k informáciám, ktoré sa uvádzajú vo výročnej správe

Štatutárny orgán je zodpovedný za informácie uvedené vo výročnej správe, zostavenej podľa požiadaviek zákona o účtovníctve. Náš vyššie uvedený názor na účtovnú závierku sa nevzťahuje na iné informácie vo výročnej správe.

V súvislosti s auditom účtovnej závierky je našou zodpovednosťou obznanenie sa s informáciami uvedenými vo výročnej správe a posúdenie, či tieto informácie nie sú vo významnom nesúlade s auditovanou účtovnou závierkou alebo našimi poznatkami, ktoré sme získali počas auditu účtovnej závierky, alebo sa inak zdajú byť významne nesprávne.

Posúdiť sme, či výročná správa Organizácie obsahuje informácie, ktorých uvedenie vyžaduje zákon o účtovníctve.

Na základe prác vykonaných počas auditu účtovnej závierky, podľa nášho názoru:

- informácie uvedené vo výročnej správe zostavenej za rok 2017 sú v súlade s účtovnou závierkou za daný rok.
- výročná správa obsahuje informácie podľa zákona o účtovníctve.

Okrem toho, na základe našich poznatkov o účtovnej jednotke a situácii v nej, ktoré sme získali počas auditu účtovnej závierky, sme povinní uviesť, či sme zistili významné nesprávosti vo výročnej správe, ktorú sme dostali po dátume vydania tejto správy auditora. V tejto súvislosti neexistujú zistenia, ktoré by sme mali uviesť.

10. mája 2018

MaxAudit, s.r.o., D. Dlabáča 775/33, 010 01 Žilina, Licencia SKAU č. 298
Ing. Erik Keibel, štatutárny auditor, Licencia SKAU č. 924

Kompletnú správu nezávislého auditora nájdete
vo Výročnej správe na www.navrat.sk.

2016
-2018

(Ked) Ide o život
mastovsebe.navrat.sk

CENTRÁ PRE NÁHRADNÚ RODINNÚ STAROSTLIVOSŤ A CENTRÁ POMOCI RODINE

Návrat / Centrum Návrat v Bratislave

Pluhová 1
831 03 Bratislava
tel.: +421 252 444 361
sanácia rodín:
+421 918 111 155
navrat@navrat.sk

Poradenské miesto v Trnave

Trhová 2
917 01 Trnava
mob.: +421 917 649 478
navrat@navrat.sk

Centrum Návrat v Prešove

Svätoplukova 12
080 01 Prešov
tel.: +421 517 711 679
+421 918 391 019
+421 918 653 818-9
navratpo@navrat.sk

*(terénne služby poskytuje
aj v Starej Ľubovni)*

Poradenské miesto v Soblahove, Trenčín

mob.: +421 907 706 523

Centrum Návrat v Banskej Bystrici

Námestie SNP 16
(Beniczkého pasáž)
974 01 Banská Bystrica
tel.: +421 484 143 897
+421 907 518 180
+421 918 653 817
navratbb@navrat.sk

Centrum Návrat v Žiline

Republiky 31
010 01 Žilina
tel.: +421 417 234 273
+421 907 706 523
navratza@navrat.sk

Bankové údaje:

Prima banka Slovensko, a. s. | Číslo účtu IBAN: SK14 3100 0000 0040 0045 8116 | SWIFT: LUBASKBX | IČO: 31746209
Návrat, o.z. je registrované na MV SR pod číslom VVS/1 – 900/90-10539. Návrat poskytuje služby ako akreditovaná organizácia na základe rozhodnutí MPSVaR SR č. 8386/2016-M_OSSODRAK zo dňa 2. 5. 2016 a predĺženie č. 5151/2016-M_OSSODRAK-1 zo dňa 31. 3. 2016, ktorým sa predlžujú rozhodnutia č. 1995/2006-1/21 AK zo dňa 28. marca 2006 a č. 28650/2006-1/21 AK zo dňa 22. decembra 2006. Návrat, o. z. má od roku 2018 akreditáciu ako Centrum pre deti a rodiny.

Infolinka nielen o adopcii:
+421 907 80 80 80

www.adopcia.sk
www.navrat.sk

Centrá a poradenské miesta Návrat ●
Kluby náhradných rodín ▲

Aktuálne kontakty na Kluby náhradných rodín nájdete na www.navrat.sk

AJ VY MÔŽETE POMÔČŤ OPUSTENÝM DEŤOM:

**prijmite opustené
dieťa do rodiny**

**pomáhajte rodinám
vo svojom okolí**

**staňte sa
dobrovoľníkom**

**budte *trvalý návrat
www.trvaly.navrat.sk**

2%

**darujte nám
2% z dane**

**podporte naše
služby finančným
darom**

**objednajte si našu
publikáciu,
tričko, alebo DVD**

**staňte sa naším
firemným
partnerom**

www.navrat.sk/pomozte | trvaly@navrat.sk

Foto: Martin Dubovský, Jakub Kratochvíl
Grafická úprava: Mona Múza
Tlač: Ultra Print, s. r. o.
Vydal: Návrat, o. z. 2019

ČO CHÝBA

2019

 návrat